

БРАУЛ - ТРАДИЦИОНЕН ТАНЦ ОТ БАНАТУЛ ДЕ МУНТЕ

Интервюто с Ана Коси е проведено от Лусия Елена Попа

Учителката Ана Коуси, вече пенсионирана, осъществява дидактическата си дейност в с. Борлова, в полите на Малката планина. Освен че работи в катедрата, тя се посвети и на културния живот тук като инструктор на танцови екипи, заедно със съпруга си Николае Коси, професор, етнолог, инструктор и хореограф.

Уважаема учителко, в интервю за вестник Тимишоара, хореографът Тома Френцеску казва: „Борлова, без преувеличение, беше и все още е най-важният хореографски център в Банат. Всички играят там; първото нещо, което детето научава, е да играе.” Въз основа на тази оценка бихме искали да ни разкажете за необузданата страст към играта на селяните.

Популярната пиеса и страстта на селяните да ѝ дават живот постоянно датира от най-ранните времена на християнството и е свързана с местните религиозни обичаи на времето. Те танцуваха на светата земя, тоест в двора на църквата, дори на Деня на мъртвите, който се пада за румънците на следващия ден след Великден. В Борлова има една поговорка от предците „Децата първо се учат да играят и после да ходят!“. Тази страст към популярната и стара игра е първата, която децата усещат в нашето село, ставайки част от ДНК-то на общността, която се предава през вековете и не губи своята оригиналност и автентичност, въпреки технологията, която доминира днес.

Фолклористите твърдят, че танцът от Банатул де Мунте в началото си е пасторален танц. Какви аргументи бихте могли да посочите в подкрепа на това твърдение?

Всеки селски празник започва с танца. Той е специфичен за планинския селянин, който се качва на овцете през пролетта и се спуска в Борлова през есента като булка, която се отправя към олтара на обещанието и надеждата. Селските празници, включително и този, се организираха според слизането на овчарите или овчарите с овцете от планината, за зимата, тоест от септември до април, когато овчарите отново се изкачваха на планината с животните. Тъй като тяхната професия е била основен източник на препитание, целият социален живот на общността е програмиран около и в пряка връзка с овчарите и тяхната програма. Силно можем да твърдим, че танцът от планинския Банат е роден с овчаря.

С възхищение се говори особено за танца Стария пояс. Каква особена стойност има това в йерархията на игрите в селото по време на празниците?

Всеки празник започва с танца *Стария пояс*, игран само от мъже, но постепенно се включват и жени. Старият танц се играе в посока, обратна на часовниковата стрелка, като е много по-агресивен от другите игри. Понякога някои млади добри играчи, по време на почивката между игрите, започват състезание, за да покажат как знаят да играят. Така те започват да представят по най-красивия и елегантен начин различните пояси на дрехите си за възхищение на присъстващите.

Известно е, че заедно със съпруга си Николае Коси разкрихте съкровището на танца Борлова в района, в страната и чужбина. Спомням си успеха на Банатския пояс на фестивала през 1977 г., националната фаза. Бихте ли продължили поредицата от най-важните успехи на подготвените ансамбли?

Танцовите състави на Борлова са печелили званието лауреат на страната четири пъти, с първа награда и златен медал от състезания за художествена самодейност, както и много II и III награди; представи страната на Балканския и Адриатическия фестивал; те са направили множество обиколки из страната и крайбрежието, като са били канени на различни събития.

Важно е да се популяризира културното богатство на румънските народни игри. В нашия случай известните танци с пояси и игри с табла могат да се превърнат в истински марки на страната. Въпросът е с какво допринасят сега селяните за запазване на това съкровище?

Наследството на народните танци продължава в село Борлова и днес. Любовта към танците и народните носии, както и тяхното съхраняване се крият в страстта на младите хора и настоящите жители, които големите празници по своя инициатива обличат народните носии и започват игрите, както навремето, в духа на традицията, която и аз насърчавах. Днес, танцовата група ръководена от мен и съпруга ми през изминалите години, продължава дейността си, като инструктор е моят племенник Георге Коси, на когото смятам, че предадох чувството на признателност към традиционните танци.